

KORPITIEN KOULUN JA PALTAMON LUKION KRIISISUUNNITELMA

15.5.2023

Sisällys

Tärkeitä puhelinnumeroita:	2
Mikä on kriisi	2
Kriisityön tavoitteet	2
Tiedottaminen kriisitilanteissa	2
Kriisitilanteen arviointi	3
Vastuu kriisitilanteissa	3
Koulun kriisiryhmä	3
Kriisiryhmän tehtävät	3
Toimintamalleja eri kriisitilanteissa	4
Oppilaan kuolema	4
Koulun henkilökuntaan kuuluvan kuolema	4
Oppilaan läheisen ihmisen kuolema	4
Itsemurhan uhka	5
Itsemurha	5
Vakava sairaus	5
Pommiuhkaus	5
Tulipalo	6
Onnettomuus koululla	6
Onnettomuus muualla kuin koulussa	6
Suuronnettomuus	6
Väkivaltatilanteet	6
Päihteiden vaikutuksen alainen koulussa	7
Koulu yhteisön aikuisen kriisi	7
Ohjeita opettajalle luokkakeskusteluun	7
Keskustele avoimesti ja kunnioittavasti	7
Rohkaise oppilaita tunteiden käsittelyyn	8
Puhu oppilaiden kanssa mahdollisista syyllisyydentunteista	8
Jälkipuintikeskustelu luokassa	8
Esittely	8
Säännöt	8
Tosiasiat	8
Ajatukset	8
Reaktiot	8
Opettaja voi antaa neuvoja oppilaille	9
Yhteenveto ja päätös	9

KORPITIEN KOULUN JA PALTAMON LUKION KRIISISUUNNITELMA

Tärkeitä puhelinnumeroita:

Yleinen hätänumero	112
Rehtori Eija Kurkinen-Kauppila	044 288 5426
Apulaisrehtori Kaisa Toivonen	044 751 1731
Erityisopettaja Jarno Kaajavirta	044 740 5452
Erityisopettaja Erika Tajakka-Haapaniemi	040 589 4489
Kouluterveydenhoitaja Jonna Juntunen	044 288 5366
Kuraattori Sirpa Rautio	044 750 0650
Kanslia	044 797 0846

Mikä on kriisi

- onnettomuus koulussa, koulumatkalla
- oppilaan kuolema
- opettajan tai muun koulun henkilökuntaan kuuluvan kuolema
- oppilaan lähiomaisen kuolema
- itsemurha / itsemurhan uhka
- vakava sairaus
- vakava väkivalta tai sen uhka
- pommi- tai muu uhkaava tilanne

Kriisityön tavoitteet

Koulun kriisityön tavoitteena on tunnistaa kriisit ja toimia niissä nopeasti, tehokkaasti ja hallitusti. Kriisisuunnitelman avulla koulu vahvistaa yhteisön ja sen jäsenten kykyä selviytyä vaikeista tilanteista ja siten myös tukea koulun henkilöstön jaksamista. Kriisin selvittäminen koulutasolla on välttämätöntä, koska koulu on aina merkittävä paikka lasten ja nuorten elämässä. Kouluyhteisö ja sen jäsenet voivat muodostaa vahvan suojaa ja turvaa antavan tuen kriisin kohdanneille ja myös toissijaisille uhreille kuten läheisille, ystäville ja luokkatovereille.

Tiedottaminen kriisitilanteissa

Henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta, tiedottaa siitä rehtorille, tai jos rehtori ei ole paikalla apulaisrehtorille.

Kriisitilanteen arviointi

Kriisiryhmä, opettajakunta ja muut asianosaiset arvioivat myöhemmin, miten tilanne hoidettiin ja tarvittaessa arvioinnin pohjalta tehdään tarvittavat muutokset kriisisuunnitelmaan.

Vastuu kriisitilanteissa

Kokonaisvastuu toiminnasta kuuluu rehtorille. Rehtorin tehtävät:

- informoi opettajakuntaa, oppilaita ja muuta koulun henkilökuntaa tapahtuneesta
- antaa opettajalle ohjeita ja oikeata tietoa tapahtuneesta huhujen ehkäisemiseksi
- tiedottaa vanhemmille Wilman välityksellä, tarvittaessa tiedote koulun nettisivuille
- kutsuu kriisiryhmän avukseen
- hoitaa tarvittaessa yhteydet poliisiin
- hoitaa tarvittaessa yhteydet lehdistöön
- Muut toimijat:
- toimintavastuu on aluksi läsnä olevalla aikuisella
- opettajan ensisijaisena tehtävänä on kriisitilanteessa huolehtia omista oppilaistaan
- jokaisella yhteisön jäsenellä on velvollisuus auttaa ja jokaisella on oikeus saada apua
- vakavan kriisin selvittelyn ja käsittelyn hoitaa koulun kriisiryhmä

Koulun kriisiryhmä

Rehtori

Apulaisrehtori

Erityisopettajat (edustaja)

Kouluterveydenhoitaja

Kuraattori

Kriisiryhmän tehtävät

- ottaa selvää tosiasioista
- sopii jatkotoimien organisoimisesta ja tiedottamisesta
- miettii tarvittavien toimien laajuuden, delegoinnin ja koordinoinnin
- harkitsee ulkopuolisen avun ja konsultaation tarpeellisuuden
- tiedottaa koulun henkilökunnalle asiasta
- päättää kuka vastaa tiedottamisesta koulun ulkopuolella (jos on kysymys henkilökriisistä, on tiedottamisesta ja asian käsittelytavasta sovittava perheen kanssa)
- päättää kuka kertoo ja miten koulun oppilaille sekä suunnittelee, millä tavoin estetään huhujen leviäminen
- huolehtii, ettei kukaan jää yksin vaikeassa tilanteessa
- kannustaa kuuntelemaan ja keskustelemaan asioista myös kotona
- vastaa koulun kriisivalmiudesta ja järjestää tarvittaessa koulutusta
- järjestää tarvittaessa ulkopuolista kriisiapua

Toimintamalleja eri kriisitilanteissa

Oppilaan kuolema

- oppilaan kuolemasta ilmoittaa perheelle pappi, poliisi tai sairaala
- tiedon saanut opettaja informoi rehtoria
- rehtori varmistaa tiedon oikeellisuuden esim. omaisilta
- rehtori ottaa yhteyttä oppilaan kotiin, esittää osanoton koulun puolesta ja sopii kodin kanssa yhteistyössä jatkotoimenpiteistä
- rehtori kertoo tapahtuneesta opettajille
- lasketaan lippu puolitankoon
- keskustelu luokissa kiireettömästi opettajan johdolla
- muistaminen luokassa
- rehtori ja opettaja vierailevat oppilaan kotona vanhempien toivetta noudattaen
- osallistuminen hautajaisiin kodin toivomusten mukaan
- oppilaiden seuranta mahdollisen ulkopuolisen avun tarpeen vuoksi
- oppilaille ja henkilökunnalle mahdollisuus jälkipuintiin

Koulun henkilökuntaan kuuluvan kuolema

- rehtori kertoo tapahtuneesta opettajakunnalle ja muulle henkilökunnalle
- hiljainen hetki / muistotilaisuus
- lipun lasku puolitankoon
- keskustelu luokissa opettajan johdolla
- tarvittaessa viesti koteihin, kunnioittaen perheen toivomusta
- perheen muistaminen
- kriisiryhmän apu tarvittaessa
- jälkipuinti henkilökunnalle tarvittaessa
- seurataan oppilaiden / henkilökunnan jaksamista

Oppilaan läheisen ihmisen kuolema

- tiedon saanut henkilö informoi rehtoria
- rehtori tiedottaa asiasta tarvittaessa kriisiryhmälle
- rehtori tai luokanvalvoja sopii oppilaan ja perheen kanssa, miten tapahtuneesta mahdollisesti keskustellaan luokassa
- kriisiryhmässä päätetään kuka seuraa oppilaan jaksamista ja selviytymistä

Itsemurhan uhka

- ota itsemurhapuheet aina vakavasti, älä vähättele
- puhu itsemurhalla uhanneen (oppilaan, työkaverin tms.) kanssa, älä jätä häntä yksin
- kuuntele
- ota yhteyttä kriisiryhmään avun saamiseksi
- ota yhteys kotiin
- varmista asian jatkohoito

Itsemurha

- oppilaan kuolemasta ilmoittaa perheelle pappi, poliisi tai sairaala
- tiedon saanut opettaja informoi rehtoria
- rehtori varmistaa tiedon oikeellisuuden esim. omaisilta
- rehtori ottaa yhteyttä oppilaan kotiin, esittää osanoton koulun puolesta ja sopii kodin kanssa yhteistyössä jatkotoimenpiteistä
- rehtori kertoo tapahtuneesta opettajille
- lasketaan lippu puolitankoon
- keskustelu luokissa kiireettömästi opettajan johdolla
- muistaminen luokassa
- rehtori ja opettaja vierailevat oppilaan kotona vanhempien toivetta noudattaen
- osallistuminen hautajaisiin kodin toivomusten mukaan
- oppilaiden seuranta (mahdollisuus kääntyä ammattiauttajien puoleen)
- oppilaille ja henkilökunnalle mahdollisuus jälkipuintiin

Vakava sairaus

- rehtori / opettaja sopii kodin kanssa asian kertomisesta
- sairastuneen henkilön omaa mielipidettä on kunnioitettava
- kouluterveydenhoitaja antaa henkilökunnalle ensiapuohjeet kriittisten tilanteiden varalle
- rohkaistaan koulutovereita pitämään yhteyttä sairaaseen
- poissaoleva oppilas / henkilökunnan jäsen pidetään läsnä puhumalla hänestä
- oppilaiden ja henkilökunnan seuranta (mahdollisuus kääntyä ammattiauttajien puoleen)
- tarvittaessa järjestetään jälkipuinti

Pommiuhkaus

- jokainen uhkaus on otettava vakavasti
- ilmoita pommiuhasta välittömästi rehtorille tai apulaisrehtorille

- koulu tyhjennetään nopeasti sovittuun kokoontumispaikkaan kuuluttamalla keskusradiosta
- jatkossa toimitaan viranomaisten ohjeiden mukaisesti

Tulipalo

- varoita vaarassa olevia, pyri pelastamaan heidät ja loukkaantuneet
- hälytä palokunta
- sammuta tai yritä rajoittaa paloa
- opettaja on vastuussa silloisesta ryhmästään
- koulu tyhjennetään nopeasti sovittuun kokoontumispaikkaan
- opettaja poistuu tilasta viimeisenä ja merkitsee tilan tyhjäksi sovitulla tavalla

Onnettomuus koululla

- oppilaat pois onnettomuuspaikalta sovittuun kokoontumispaikkaan
- silminnäkijät erilleen, heistä on pidettävä erityistä huolta
- tieto rehtorille, joka paikalle tultuaan ottaa vastuun jatkotoimista
- rehtori tiedottaa asiasta myös huoltajalle mahdollisimman pian
- rehtori tiedottaa asiasta kriisiryhmälle
- järkyttyneimmät oppilaat lähetetään kotiin vain aikuisen mukana
- JÄRKYTTYNYTTÄ OPPILASTA EI SAA JÄTTÄÄ YKSIN
- asian jälkipuintia luokassa
- koteihin lähetetään kirjallinen Wilma-viesti asiasta tarvittaessa
- asian jälkipuintia henkilökunnan ja oppilaiden kanssa
- oppilaiden ja henkilökunnan seuranta (mahdollisuus kääntyä ammattiauttajien puoleen)

Onnettomuus muualla kuin koulussa

- selvitetään, mitä todella on tapahtunut
- rehtori tiedottaa henkilökunnalle
- opettajat tiedottavat luokille
- keskustelu luokissa

Suuronnettomuus

- yleisen vaaramerkin jälkeen koulu keskeytetään ja noudatetaan viranomaisten antamia ohjeita
- tarvittaessa oppilaat kotiutetaan nopeasti

Väkivaltatilanteet

Kun kohtaat aggressiivisen henkilön koulussa:

- pysy rauhallisena, älä näytä pelkoasi, vältä äkkiliikkeitä

- puhu rauhallisesti
- pyydä toista aikuista avuksi tilanteeseen, jos se on mahdollista
- pidä perääntymistie avoimena
- vie oppilaat turvaan pois päin vaarasta
- kaikkien koulussa työskentelevien aikuisten tulee huolehtia mahdollisuuksien mukaan oppilaiden turvallisuudesta ja hälyttää apua tarvittaessa
- tiedota asiasta rehtorille / apulaisrehtorille
- kirjaa tapahtumat
- rehtori / apulaisrehtori päättää toimintatavan tilanteen mukaan
- rehtori / apulaisrehtori järjestää jälkipuinnin ja sovittelun tarvittaessa

Päihteiden vaikutuksen alainen koulussa

- jos terveydenhoitaja on paikalla, oppilas / aikuinen viedään hänen luokseen
- jos terveydenhoitaja ei ole paikalla, joku opettajista toimittaa oppilaan terveyskeskukseen tutkittavaksi
- aikuinen ohjataan työterveyshuollon asiakkaaksi
- oppilasta koskeva epäily ilmoitetaan rehtorille, vanhemmille ja lastensuojeluviranomaiselle
- rehtori kertoo asian opettajille, jos he tarvitsevat tiedon opetus- ja kasvatustehtävässään

Koulu yhteisön aikuisen kriisi

- pyri myötäelävään keskusteluun asianomaisen kanssa
- reaktioiden ymmärtäminen ja hyväksyminen, levollinen ja rauhallinen läsnäolo
- kun olet saanut asianomaisen luvan, ota yhteys kriisiryhmään, joka suunnittelee tukitoimet huomioituaan asianomaisen toiveet
- jos asianomainen ei itse huomaa ilmeistä avuntarvettaan, rehtori / apulaisrehtori voi tarvittaessa käynnistää tukitoimet (esim. työterveyshuolto)

Ohjeita opettajalle luokkakeskusteluun

Opettaja voi neuvoa oppilaita

- puhumaan vanhempien kanssa tapahtuneesta
- puhumaan ystävien kanssa
- kirjoittamaan runoja tai päiväkirjaa
- kuuntelemaan musiikkia
- käymään tapahtumapaikalla / haudalla
- tekemään jotakin yhdessä esim. surevan perheen hyväksi

Keskustele avoimesti ja kunnioittavasti

- varaa aikaa ongelman käsittelyyn

- ota huomioon keskustelijoiden ikä
- vältä abstrakteja selityksiä
- pyri vähentämään väärinkäsityksiä ja epäselvyyksiä
- suhtaudu myönteisesti kysymyksiin ja keskusteluun
- valmistaudu siihen, että keskustelu saattaa olla myös lyhyt

Rohkaise oppilaita tunteiden käsittelyyn

- näytä omat tunteesi, mutta älä anna niille valtaa
- puhu oppilaiden kanssa kuoleman aiheuttamasta pelosta

Puhu oppilaiden kanssa mahdollisista syyllisyydentunteista

Jälkipuintikeskustelu luokassa

Opettajan oman jälkipuinnin pitää olla kunnossa, ennen kuin hän järjestää keskustelun luokassa. On hyvä noudattaa periaatetta, että asiantuntija auttaa opettajaa, opettaja auttaa luokkaa. Jos opettaja ei kuitenkaan pysty käsittelemään asiaa luokassa, sovitaan yhdessä, kuka sen tekee.

Esittely

- mitä tunnilla käsitellään?
- miksi?
- keskustellaan, koska kriisitilanteen aiheuttamista reaktioista puhuminen on tärkeää

Säännöt

- ei juoruilla toisten puhumisia, mutta omista asioistaan saa puhua
- ei puhepakkoa

Tosiasiat

- opettaja kertoo tosiasiat

Ajatukset

- mikä tuntui pahimmalta?
- ajatteliko joku muu samoin?
- ensimmäinen ajatus? Käydään läpi ajatuksia tilanteen edetessä.

Reaktiot

- mitä kuulit, tunsit, haistoit?
- mitä teit?
- reagoiko joku muu samoin?
- autetaan löytämään samanlaisia tuntemuksia kuin muilla

Opettaja voi antaa neuvoja oppilaille

- keskustelu oppilastoverien ja kotiväen kanssa
- opastusta kääntyä kouluterveydenhoitajan puoleen

Yhteenveto ja päätös

- suunnitellaan myöhempiä tapahtumia (esim. hautajaiset)
- ajatuksiin positiivisuus elämän jatkumisesta